

Regeringens proposition

2008/09:212

Influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009

Prop.
2008/09:212

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 28 maj 2009

Fredrik Reinfeldt

Maria Larsson
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2009:380) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på influensa A (H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april 2009. Vidare föreslår regeringen att influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 anges som en allmänfarlig sjukdom i bilaga 1 till smittskyddslagen.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2009.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)	4
3	Ärendet och dess beredning.....	6
4	Influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 – allmänfarlig sjukdom.....	6
5	Ekonomiska konsekvenser.....	10
6	Författningskommentar.....	11
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 28 maj 2009.....	12

Regeringen föreslår att riksdagen

dels antar regeringens förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168),

dels godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2009:380) om att bestämmelserna i smittskyddslagen om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på influensa A (H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april 2009 (avsnitt 4).

Vidare föreslår regeringen att riksdagen beslutar att förkorta motions-tiden till sju dagar.

2 Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)

Härigenom föreskrivs att bilaga 1 till smittskyddslagen (2004:168) ska ha följande lydelse

Bilaga 1¹

Allmänfarliga sjukdomar

Nuvarande lydelse

- campylobacterinfektion
- difteri
- fågelinfluensa (H5N1)
- infektion med enterohemorragisk E.coli (EHEC)
- giardiainfektion
- gonorré
- hepatit A-E
- hivinfektion
- infektion med HTLV I eller II

- klamydiainfektion
- kolera
- infektion med meticillinresistenta gula stafylokokker (MRSA)
- mjältbrand
- paratyfoidfeber
- pest
- infektion med pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin G
- polio
- rabies
- salmonellainfektion
- shigellainfektion
- smittkoppor
- svår akut respiratorisk sjukdom (SARS)
- syfilis
- tuberkulos
- tyfoidfieber

Föreslagen lydelse

- campylobacterinfektion
- difteri
- fågelinfluensa (H5N1)
- infektion med enterohemorragisk E.coli (EHEC)
- giardiainfektion
- gonorré
- hepatit A-E
- hivinfektion
- infektion med HTLV I eller II
- *influenza A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009*
- klamydiainfektion
- kolera
- infektion med meticillinresistenta gula stafylokokker (MRSA)
- mjältbrand
- paratyfoidfeber
- pest
- infektion med pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin G
- polio
- rabies
- salmonellainfektion
- shigellainfektion
- smittkoppor
- svår akut respiratorisk sjukdom (SARS)
- syfilis
- tuberkulos
- tyfoidfieber

¹ Senaste lydelse 2006:661.

– virala hemorragiska febrar
exkl. denguefeber och sorkfeber
(nefropathia epidemica)

– virala hemorragiska febrar
exkl. denguefeber och sorkfeber
(nefropathia epidemica)

Prop. 2008/09:212

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2009, då förordningen (2009:380) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på influensa A (H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april 2009 ska upphöra att gälla.

I skrivelse som inkom till Socialdepartementet den 6 maj 2009 föreslog Socialstyrelsen att smittskyddslagens (2004:168) bestämmelser om allmänfarliga sjukdomar skulle göras tillämpliga på influensa A (H1N1). Av sammanhanget framgår att det är den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 som avses. Med stöd av 9 kap. 2 § smittskyddslagen förordnade regeringen den 13 maj 2009 att bestämmelserna i nämnda lag om sådana allmänfarliga sjukdomar som avses i bilaga 1 till lagen, skulle tillämpas på influensa A (H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april 2009. Förordningen trädde i kraft den 15 maj 2009 (se förordningen [2009:380] om att bestämmelserna i smittskyddslagen [2004:168] om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på influensa A [H1N1]). Föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 2 § smittskyddslagen ska snarast underställas riksdagens prövning.

Socialstyrelsens skrivelse har remissbehandlats. En sammanställning av remissvaren har upprättats och finns tillgänglig i Socialdepartementet (S2009/3813/FH). Socialdepartementet har dessutom bjudit in remissinstanserna till ett remissmöte. Detta hölls den 15 maj 2009 och representanter från Smittskyddsinstitutet, Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting deltog.

Det lagförslag som läggs fram i propositionen, som innebär att influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 anges vara en allmänfarlig sjukdom, är av enkel beskaffenhet. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats.

4 Influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 – allmänfarlig sjukdom

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2009:380) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på influensa A (H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april 2009, samt att influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 anges som en allmänfarlig sjukdom i bilaga 1 till smittskyddslagen.

Socialstyrelsens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstansernas synpunkter på förslaget: Remissinstanserna tillstyrker att sjukdomen förs in i smittskyddslagen som allmänfarlig sjukdom.

Bakgrund: Världshälsoorganisationen (WHO) har konstaterat ett utbrott av infektion med ett nytt influensavirus, influensa A (H1N1), som har en genetisk sammansättning som man inte sett förut och som sprids mellan människor. Infektionen började spridas mellan människor i Mexiko under första halvåret 2009, men finns nu spridd över världen. WHO har höjt sin beredskap till fas 5 enligt WHO:s pandemiplanering, vilket innebär att risken för att viruset ska orsaka en pandemi är påtaglig. Det är troligt att sjukdomen kommer att fortsätta sprida sig i de länder där spridning mellan människor redan pågår och att sjukdomen sprids till fler länder. Socialstyrelsen bedömer risken som stor för att smittan sprids även till Sverige.

Bekämpningen av influensa bygger huvudsakligen på åtgärder som är av frivillig natur för den enskilde, t.ex. råd och anvisningar om smittförebyggande åtgärder, läkemedelsbehandling och vaccination. Smittskyddslagen reglerar dock andra åtgärder för att förhindra att smittsamma sjukdomar sprids. En klassificering som allmänfarlig sjukdom möjliggör en bättre och säkrare hantering av sjukdomen i händelse av att den får större spridning än vad som nu är fallet. I smittskyddslagen regleras bl.a. den smittades skyldighet att söka läkare (3 kap. 1 §) samt skyldighet att lämna upplysningar (3 kap. 4 §). Även bestämmelser om läkares anmälningsplikt (2 kap. 5 §) och den smittades ekonomiska förmåner (7 kap. 1–3 §§) finns i smittskyddslagen.

Det finns risk för att människor smittas och insjuknar även i Sverige. För att snabbt identifiera och minska effekterna av en sådan spridning krävs att sjukdomen rapporteras och övervakas på ett effektivt sätt. Snabb och korrekt information om ett utbrott är en nödvändighet för att effektivt kunna behandla de som blivit sjuka och förhindra att fler fall uppstår.

Skälen för regeringens förslag

Smittsamma sjukdomar

I den nya smittskyddslagen (2004:168) definieras smittsamma sjukdomar som sjukdomar som kan överföras till eller mellan människor och som kan innebära ett inte ringa hot mot människors hälsa. En undergrupp till de smittsamma sjukdomarna är allmänfarliga sjukdomar. Med allmänfarliga sjukdomar avses smittsamma sjukdomar som kan vara livshotande, innebära långvarig sjukdom eller svårt lidande eller medföra andra allvarliga konsekvenser och där det finns möjlighet att förebygga smittspridning genom åtgärder som riktas till den smittade. Exempel på allmänfarliga sjukdomar är difteri, hivinfektion, kolera, mjältbrand, pest, polio och rabies. De allmänfarliga sjukdomarna anges i en bilaga till smittskyddslagen. De allmänfarliga sjukdomarna och vissa andra smittsamma sjukdomar ska anmälas eller bli föremål för smittspårning och benämns som anmälningspliktiga respektive smittspårningspliktiga sjukdomar.

Det finns dessutom en undergrupp till de allmänfarliga sjukdomarna, de så kallade samhällsfarliga sjukdomarna. Med samhällsfarliga sjukdomar avses allmänfarliga sjukdomar som kan få en spridning i samhället som innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för allvarlig

störning i viktiga samhällsfunktioner och som kräver extraordinära smittskyddsåtgärder. Det finns för närvarande endast två sjukdomar som klassificeras som samhällsfarliga, svår akut respiratorisk sjukdom (SARS) och smittkoppor. De samhällsfarliga sjukdomarna anges också i en bilaga till smittskyddslagen.

Åligganden för enskilda och läkare

Enligt 3 kap. 1 § smittskyddslagen ska den som vet eller har anledning att misstänka att han eller hon bär på en allmänfarlig sjukdom söka läkare och låta läkaren göra de undersökningar och ta de prover som behövs för att konstatera om smittsamhet föreligger. Behandlande läkare ska anmäla misstänkta eller konstaterade fall av allmänfarlig sjukdom till smittskyddsläkaren och Smittskyddsinstitutet (se 2 kap. 5 § smittskyddslagen).

Om en behandlande läkare konstaterar eller misstänker att en undersökt patient har smittats av en allmänfarlig sjukdom eller en annan smittspåringspliktig sjukdom, ska läkaren eller vissa andra yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården försöka få upplysningar från patienten om vem eller vad som kan ha överfört smittan och om andra personer som kan ha smittats (se 3 kap. 4 § smittskyddslagen). Den enskilde patienten är skyldig att lämna de upplysningar som han eller hon förmår lämna. Om läkare misstänker att andra personer kan ha smittats ska han eller hon se till att dessa underrättas om att de kan ha smittats av sjukdomen och uppmanas att uppsöka läkare.

Förordningen om influensa A (H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april 2009

I 9 kap. 2 § smittskyddslagen ges regeringen under vissa förutsättningar ett bemyndigande att, om riksdagens beslut om ändring i bilagan inte kan avvaktas, föreskriva att bestämmelserna om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas från den tidpunkt som regeringen bestämmer på en viss smittsam sjukdom som förekommer eller inom kort kan förekomma här i landet. Sjukdomen måste dock uppfylla kriterierna för allmänfarliga sjukdomar. Dessa föreskrifter ska snarast underställas riksdagens prövning.

Regeringen beslutade med stöd av bestämmelsen i 9 kap. 2 § smittskyddslagen i förordning av den 13 maj 2009 att bestämmelserna i smittskyddslagen om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på influensa A (H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april 2009. Förordningen trädde i kraft den 15 maj 2009.

Influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 ska anges vara en allmänfarlig sjukdom

Regeringen anser att influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 uppfyller rekvisiten för allmänfarliga sjukdomar enligt 1 kap. 3 § smitt-

skyddslagen. Influenza A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 är ett nytt influensavirus som sprids mellan människor. Att virusets genetiska sammansättning är ny medför att människor inte tidigare smittats av den och att de därför troligtvis saknar eget skydd mot att smittas av den. Det finns därför risk för att viruset sprids till en stor del av befolkningen och att även människor i arbetsför ålder, som normalt sett inte drabbas av influensa i särskilt stor utsträckning, blir sjuka. Hög sjukfrånvaro kan medföra allvarliga konsekvenser för samhället, bl.a. för hälso- och sjukvården som kan behöva behandla ett kraftigt ökat antal patienter samtidigt som den egna personalstyrkan är mindre än vanligt. Även om relativt lite ännu är känt om den nya influensan A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 kan det också konstateras att dödsfall har inträffat, främst i Mexiko.

Det går att i förebyggande syfte ge läkemedel som påverkar viruset. Läkemedel kan också ges viss tid efter det att en person utsatts för viruset och kan då hindra att sjukdomen bryter ut och att vidare smittspridning sker. En tidig rapportering av misstänkta eller konstaterade sjukdomsfall gör det möjligt att genom smittspårning få information för att vidta skyddsåtgärder för andra personer som också utsatts eller kan komma att utsättas för smitta. För att snabbt identifiera och minska effekterna av en spridning krävs att sjukdomen rapporteras och övervakas på ett effektivt sätt. Snabb och korrekt information om ett utbrott krävs för att effektivt kunna behandla sjuka, förhindra att fler fall uppstår och för att vidta åtgärder i syfte att begränsa sjukdomens effekter på samhället.

Sjukdomens benämning

Sedan smittan upptäcktes har benämningarna på den varierat. Till en början var ”svininfluensan” vanligast förekommande, därefter har vanligtvis använts ”den nya influensan” eller influensa A (H1N1). Av olika skäl är samtliga dessa benämningar olämpliga att använda för att i lag precisera vilken sjukdom det är som avses. Sjukdomen smittar mellan människor och benämningen svininfluensa är därför inte rättvisande. Det finns flera olika typer av influensa A (H1N1) som är kända sedan tidigare och där det saknas anledning att klassificera dem som allmänfarliga. T.ex. har sådana typer förekommit i svinbesättningar även i Sverige sedan början av 1980-talet. Det kan inte heller uteslutas att det kommer att upptäckas nya sådana typer som inte medför någon risk för människors liv eller hälsa. För sådana, ofarliga, influensatyper, ska det – med hänsyn bl.a. till enskildas rättssäkerhet – självfallet inte vara möjligt att använda sig av de tvångsmedel som en klassificering av en sjukdom som allmänfarlig medger. För att särskilja den nu aktuella influensan från dessa, för människor ofarliga, influensatyper bör det i lagen preciseras vilken typ av influensa som avses. I brist på annat sätt att i nuläget precisera den bör benämningen därför knytas till den tid och den plats där sjukdomen först uppmärksammades och började spridas mellan människor. Att, som i förordningen (2009:380) om bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på influensa A (H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april

2009, ange spridningens början till april 2009 är inte lämpligt. Visserligen var det under april som spridningen först uppmärksammades, men det är möjligt att den påbörjats dessförinnan. Den bör därför benämnas influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009.

Samverkan mellan myndigheter

Det finns misstankar om att det aktuella viruset ursprungligen smittat mellan svin och människa, även om det är oklart när, hur och var detta kan ha skett. Det finns också misstankar om att grisar i en besättning i Kanada kan ha smittats av en infekterad människa.

Enligt 6 kap. 7 § smittskyddslagen ska smittskyddsläkaren underrätta de myndigheter och den kommun som ansvarar för att smittskyddsåtgärder vidtas mot djur eller objekt som sprider eller misstänks sprida smittsam sjukdom, om iakttagelser som är av betydelse för det objektrinriktade smittskyddet. Den första januari 2010 träder 2 kap. 7 a § smittskyddslagen i kraft. Enligt bestämmelsen ska veterinär utan dröjsmål underrätta smittskyddsläkaren om iakttagelser som kan vara av betydelse för smittskyddet. En nu gällande bestämmelse med motsvarande innehåll finns i 4 § första stycket 5 förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion.

5 Ekonomiska konsekvenser

I lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare finns bestämmelser om rätt till ersättning av allmänna medel för personer som är smittbärare, men som inte har förlorat arbetsförmågan och därför inte har rätt till sjukpenning eller sjuklön. Enligt lagen kan s.k. smittbärrpenning utges om smittbäraren måste avstå från förvärvsarbete på grund av beslut enligt bl.a. smittskyddslagen (2004:168) eller, utan att sådant beslut har fattats, på grund av läkarundersökning eller hälsokontroll som syftar till att klarlägga om en person är smittad av en allmänfarlig sjukdom. Utöver smittbärrpenning ges även rätt till skälig ersättning för resekostnader i samband med läkarundersökning, hälsokontroll, vård, behandling eller annan motsvarande åtgärd som sker på grund av bestämmelserna i smittskyddslagen. I smittskyddslagen anges att undersökning, vård samt behandling som läkare bedömer minska risken för smittspridning och som ges bl.a. inom landstingets hälso- och sjukvård ska vara kostnadsfri för patienten. Vidare är läkemedel som förskrivits av läkare mot en allmänfarlig sjukdom och som bedöms minska risken för smittspridning kostnadsfria för patienten.

Influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 har ännu inte smittat mellan människor i Sverige. För det fall människor skulle smittas av influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 bidrar sannolikt smittskyddslagens bestämmelser om smittspårning till att smittsprid-

ningen blir mindre än om bestämmelserna inte skulle ha varit tillämpliga. Prop. 2008/09:212
Sammantaget gör regeringen bedömningen att åtgärden och det förslag som lämnas i denna proposition ryms inom nuvarande finansiella ramar för smittskyddsarbetet.

6 Författningskommentar

Bilagan till smittskyddslagen (2004:168)

Influensa A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009 förs upp som en allmänfarlig sjukdom i bilaga 1 till smittskyddslagen (2004:168). Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2009, då förordningen (2009:380) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på influensa A (H1N1) av den typ som började spridas bland människor i Mexiko i april 2009 ska upphöra att gälla.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 28 maj 2009

Närvarande: Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Borg, Malmström, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors

Föredragande: statsrådet Larsson

Regeringen beslutar proposition Influenza A (H1N1) av den typ som upptäcktes och började spridas bland människor i Mexiko under första halvåret 2009